

EU:n ulkoministerien epävirallinen kokous 27.-28.5.2026; Suomen tavoitteet

EU:n ulkoministerien epävirallinen kokous (Gymnich) järjestetään 27.-28.5.2026 Limassolissa Kyproksella. Suomea kokouksessa edustaa ulkoministeri Elina Valtonen. Kokouksen työstuntojen keskusteluaiheina ovat Lähi-idän kriisin geopoliittiset vaikutukset, Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa sekä Euroopan turvallisuus, ml. tekeillä oleva turvallisuusstrategia. Intian ja Saudi-Arabian ulkoministerien on määrä osallistua keskusteluun Lähi-idän kriisin geopoliittisista vaikutuksista.

Lähi-idän kriisin geopoliittiset vaikutukset

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja (E 58/2023 vp).

Suomen näkemyksen mukaan EU:n tulee olla vahvempi geopoliittinen toimija, sillä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa yhdistettynä kiristyvään suurvaltakilpailuun on muuttanut Euroopan turvallisuusympäristöä nopeasti, merkittävästi ja pitkäkestoisesti. EU:n globaalia toimintakykyä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja kehittää johdonmukaisesti. Suomi tukee EU:n kumppanuuksien edistämistä EU:n globaalin roolin vahvistamiseksi sekä unionin intressien ja arvojen edistämiseksi (E 58/2023 vp).

Osana kansainvälistä yhteisöä Suomi jatkaa ponnisteluja vakauden lisäämiseksi Lähi-itään. Tämä on tarpeen myös laajempien kansainvälisten jännitteiden purkamiseksi. (VNS 3/2024 vp)

Suomi käy keskusteluita alueen maiden kanssa, koordinoi politiikkaansa tiiviisti kumppaniensa ja liittolaistensa kanssa ja korostaa, että kestävät ratkaisut löytyvät diplomatian, neuvottelujen ja kansainvälisen oikeuden kautta. Siviilejä ja siviili-infrastruktuuria tulee suojella kaikissa tilanteissa. (VNS 2/2026 vp)

Lähi-idän ja Persianlahden eskaloituneessa tilanteessa EU:n tulee pyrkiä aktiivisesti edistämään paaluuta diplomaattiseen ratkaisuun yhdessä kumppaniensa kanssa. On tärkeää, että alueen maat, erityisesti Persianlahden maat, ovat tiiviisti mukana kaikissa ratkaisuissa.

Suomi näkee meriliikenteen kauttakulun turvaamisen Hormuzinsalmessa keskeisenä periaatteena ja intressinä niin kansainvälisen oikeuden näkökulmasta kuin kansainvälisen kaupan, energiansaannin ja ruokaturvan kannalta. Suomi on korostanut tarvetta hakea ratkaisuja diplomaattisin keinoin ja neuvottelujen kautta sekä kehottanut osapuolia pidättäytymään voimakeinojen käyttämisestä. Ratkaisujen on pohjauduttava kansainvälisen oikeuden kunnioittamiseen.

Suomi osallistuu keskusteluihin erilaisista aloitteista, jotka tähtäävät Hormuzinsalmen liikenteen vapauttamiseen ja turvaamiseen. Suomi toivottaa tervetulleeksi erityisesti Britannian ja Ranskan pyrkimykset muodostaa laaja koalitio ratkaisujen hakemiseksi Hormuzinsalmen tilanteeseen. Poliittisten ja diplomaattisten toimien lisäksi Suomi tarkastelee mahdollisuuksia osallistua meriliikenteen turvaamiseen huomioiden kaikki asiaan vaikuttavat tekijät, mukaan lukien Suomen tarpeet ja velvoitteet Itämeren alueella.

Suomi katsoo, että EU:n ja Intian tulee toimia sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen tukena. Lähi-idän tilanteessa yhdistävä tekijä on pyrkimys pikaiseen de-eskalaatioon. Suomi pitää EU:n ja Intian yhteistyön syvenemistä hyödyllisenä myös vaihtoehtoisten toimitusketjujen turvaamisen osalta.

Suomi pitää EU:n ja Intian turvallisuus- ja puolustusalan yhteistyön tiivistämistä etujemme mukaisena. Esimerkiksi merellinen turvallisuus on teema, jossa intressimme ovat vahvasti yhteneväiset.

Suomi on tukenut EUNAVFOR ASPIDES -operaation perustamista ja pitänyt tärkeänä, että EU vahvistaa merellistä läsnäoloaan Punaisenmeren alueella meriturvallisuuden vahvistamiseksi sekä kauppamerenkulun ja EU:n intressien turvaamiseksi. Suomi katsoo, että operaatio edistää sekä kansainvälisen oikeuden toteutumista että EU:n kaupallisia, poliittisia ja strategisia intressejä, ja myös laajemminkin kansainvälisen yhteisön etuja. (UTP 1/2024 vp)

Suomi on tukenut ASPIDES-operaation mandaatin jatkamista 28.2.2027 saakka. Suomi tukee EU:n läsnäolon jatkumista Punaisenmeren alueella. (UTPJ 1/2026 vp)

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa

Suomi korostaa tarvetta jatkaa tukea Ukrainalle sekä lisätä painetta Venäjää kohtaan erityisesti pakotteiden ja tullien muodossa. Pakotteilla heikennetään Venäjän taloutta ja rajoitetaan Venäjän kykyä kehittää ja rakentaa sotilaallista voimaansa. On myös tärkeää vahvistaa yhteisiä keinoja puuttua Venäjän varjolaivastoon Venäjän energiatulojen pienentämiseksi ja varjolaivaston aiheuttamien merkittävien riskien torjumiseksi. (VNS 2/2026 vp) Suomi pitää tärkeänä täyden meripalvelukiellon lisäämistä venäläisen energian kuljetuksille. (UTPJ 7/2026 vp)

Suomi jakaa komission näkemyksen siitä, että viisumipolitiikkaan on tarve sisällyttää tehokkaita välineitä, joiden avulla voidaan reagoida kolmasmaasuhteiden vakavaan heikentymiseen, kuten kolmansien maiden vihamielisiin toimiin. Tältä osin tärkeä uudistus olisi viisumisäännöstöön sisällytettävä uusi kohdennettujen rajoittavien viisumitoimenpiteiden luokka. Tämä uudistus tarjoaisi mahdollisuuden vastata myös EU:n viisumisääntelyn keinoin esimerkiksi Venäjän laittoman hyökkäyssodan kaltaisiin ukiin. (E 19/2026 vp)

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024) Suomelle on tärkeää, että EU:n tukea Ukrainalle jatketaan riittävällä tasolla ja että tukea pystytään toimittamaan nykyistä enemmän, nopeammin ja tehokkaammin. Suomi osallistuu myös Ukrainan jälleenrakennukseen. Suomi tukee EU:n Ukraina-suunnitelman (*Ukraine Plan*) toimeenpanoa Ukraina-tukivälineen (*Ukraine Facility*) avulla. EU:n on yhdessä kumppaniensa kanssa jatkettava tukeaan myös Ukrainan energiasektorille.

Venäjän siviileihin kohdistamien hyökkäysten jatkuessa Suomi korostaa, että EU:n tulee jatkaa toimia Ukrainan siviiliväestön suojelemiseksi ja vaatia kansainvälisen humanitärisen oikeuden noudattamista.

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi. (E 73/2025 vp)

Suomi korostaa, että hyökkäyksen kohteena oleva Ukraina päättää itse, millaisen ratkaisun se on osaltaan valmis hyväksymään. Euroopan turvallisuusjärjestystä laajemmin koskevista asioista ei voida sopia Euroopan ohi. Euroopan on tärkeää varautua turvallisuusjärjestystä koskevaan keskusteluun muodostamalla vahva yhtenäinen näkemys. Suomi toimii osaltaan kestävä ja oikeudenmukaisen rauhan

saavuttamiseksi yhdessä kumppaniensa ja liittolaistensa kanssa erityisesti EU:n, Naton, Ukrainaa tukevien maiden halukkaiden koalition ja erilaisten pienryhmien kautta. (VNS 2/2026 vp)

Suomi painottaa tarvetta Ukrainan tukemiselle myös mahdollisen tulitauon tai rauhansopimuksen jälkeen. Ukraina tarvitsee lisäksi vahvaa puolustusteollista kykyä nopeuttaakseen varustautumistaan. Tässä keskeisessä osassa on Euroopan puolustusteollisen kyvykkyyden vahvistaminen sekä ukrainalaisen puolustusteollisuuden integroituminen ja syvenevä yhteistyö EU:n puolustusteollisuuden kanssa. (VNS 2/2026 vp)

Suomi katsoo, että on tärkeää liittää Ukrainan puolustusteollisuus Euroopan puolustuksen teknologiseen ja teolliseen pohjaan. Suomi kannattaa ukrainalaisten toimijoiden osallistumista EU:n puolustusteollisiin ohjelmiin. On tärkeää, että Ukraina jatkaa oikeusvaltion vahvistamiseen ja korruption kitkemiseen tähtääviä uudistuksia myös puolustuksen hallinnonalalla ja puolustusteollisuudessa. (E 33/2025 vp) Suomi tukee esitystä erillisestä Ukraina-yhteistyötä koskevasta pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) sitoumuksesta. (UTPJ 45/2025 vp)

Ukrainan selviäminen on koko Euroopalle merkittävä turvallisuuspoliittinen intressi, ja Suomi peräänkuuluttaa tasaisempaa taakanjakoa Ukrainaa tukevien valtioiden kesken. (VNS 2/2026 vp) Suomi on valmis tukemaan ja pyrkii hyödyntämään mahdollisia uusia yhteishankinta- ja rahoitusjärjestelmiä Ukrainan tukemiseksi niin EU:n kuin Naton yhteydessä. Suomi suhtautuu avoimesti aloitteisiin yhteistöiminnan lisäämiseksi Ukrainan puolustusteollisuuden kanssa. (UJ 47/2023) Suomi ottaa huomioon myös Naton Haagin huippukokouksen julistuksen, jossa liittolaiset antoivat sitoumuksen Ukrainan tuen jatkamisesta ja tuen sisällyttämisestä sovittuun puolustusmenotavoitteeseen.

Suomi tukee vahvasti Euroopan rauhanrahaston (European Peace Facility, EPF) käyttöä ja lisäpääomittamista Ukrainan tukemiseksi. EPF:n tulee tukea Ukrainan tarpeita vastaavan avun toimittamista mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti, ja myös tukimuotoja ja korvauserusteita tulisi arvioida tästä näkökulmasta. (UJ 47/2023)

Ukrainan asevoimat ovat erityisen keskeisessä asemassa pelotteen luomisessa ja tuottavat turvallisuutta koko Euroopalle. (VNS 2/2026 vp) Suomi on tukenut EUMAM Ukraine -operaation mandaatin jatkamista Ukrainan asevoimien tukemiseksi. Suomi tukee operaatiolle asetettua tehtävää koulutuksen tarjoamiseksi Ukrainan asevoimille sekä jäsenvaltioiden toiminnan koordinoimiseksi ja synkronoimiseksi Ukrainan asevoimien koulutuksen tuen osalta. Suomi katsoo, että Ukrainan tarpeiden tulee olla operaation suunnittelun ja toimeenpanon keskiössä. Suomi painottaa EU:n ja Naton tiivistä yhteistyötä ja EUMAM:n ja Naton NSATU-mission toimien täydentävyyttä. (UTPJ 33/2024 vp)

Suomi edellyttää, että Venäjän vastuu kansainvälisen oikeuden loukkauksista ja korvausvelvollisuus niistä aiheutuvista vahingoista toteutuu. (VNS 3/2024 vp) Suomi edistää kansainvälisiä toimia vastuvelvollisuuden varmistamiseksi Ukrainaan kohdistuneesta hyökkäysrikoksesta sekä hyökkäyssodan yhteydessä tehdyistä muista kansainvälisen oikeuden vastaisista rikoksista. EU:n tulee valmistautua Venäjän Ukrainaa vastaan käynnistämän hyökkäyssodan seurauksiin ja olla valmis tarvittaviin toimenpiteisiin. Työtä tulee jatkaa, jotta hyökkäyssodan yhteydessä tehdyt vakavat kansainväliset rikokset eivät jää rankaisematta (E 57/2023 vp).

Suomi pitää tärkeänä vahvistaa EU:n satelliittikeskuksen (SatCen) tukea EU:n ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa päätöksenteossa sekä YTPP-operaatioiden ja kumppanimaiden tukemisessa. Suomi kannattaa keskuksen tiivistä yhteistyötä Euroopan avaruusjärjestön, EU:n avaruushjelmavirasto EUSPAN, komission sekä muiden relevanttien EU-virastojen kanssa (UTP 27/2023 vp).

Euroopan turvallisuus

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. Demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin kaiken toiminnan perusta. (E 58/2023 vp)

Suomen näkemyksen mukaan EU:n tulee olla vahvempi geopoliittinen toimija, sillä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa yhdistettynä kiristyvään suurvaltakilpailuun on muuttanut Euroopan turvallisuusympäristöä nopeasti, merkittävästi ja pitkäkestoisesti. EU:n globaalia toimintakykyä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja kehittää johdonmukaisesti. Suomi tukee EU:n kumppanuuksien edistämistä EU:n globaalin roolin vahvistamiseksi sekä unionin intressien ja arvojen edistämiseksi. (E 58/2023 vp)

Määräenemmistö päätösten lisääminen EU:ssa on mahdollista vain rajatuilla ulko- ja turvallisuuspoliittikan osa-alueilla. Suomi korostaa perussopimuksien tarjoamia mahdollisuuksia hyödyntää rakentavaa pidättäytymistä. (E 58/2023 vp)

Yhdysvallat on Euroopan turvallisuuden kannalta keskeinen liittolainen, ja liittolaisuus rakentuu pitkäaikaisen ja moniulotteisen kumppanuuden pohjalle. Monella alalla Suomen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa on läheisempää kuin koskaan. Suomen tavoitteena on edelleen jatkaa pitkäjänteisesti Suomen ja Euroopan ulko- ja turvallisuuspoliittisia sekä taloudellisia etuja edistävän yhteistyön vahvistamista. (VNS 2/2026 vp)

Suomi painottaa Venäjän uhasta ja toimintaympäristön epävarmuudesta johtuen Euroopan valtioiden puolustusmenojen noston kiireellisyyttä. (VNS 2/2026 vp)

Keskeistä on vahvistaa eurooppalaisten valtioiden suorituskykyä ja puolustusteollisuutta. Suomen ja Euroopan turvallisuuden kannalta tärkeää on todellinen puolustuskyvyn nosto, myös erilaisten suhdanteiden ja poliittisten painotusten ylitse. Suurilla eurooppalaisilla valtioilla on jatkossa entistä suurempi rooli Euroopan puolustuskyvyn toimeenpanossa. (VNS 2/2026 vp)

Vahva kansallinen puolustuskyky osana Naton yhteistä pelotetta ja puolustusta muodostaa Suomen turvallisuuden perustan. Suomi varautuu erilaisiin kehityskulkuihin kansallisesti ja osana Natoa ja EU:ta. (VNS 2/2026 vp)

Suomi korostaa EU:n vahvistuvaa roolia turvallisuudessa, puolustuksessa ja yhteiskunnan varautumisessa. EU:n ja Naton roolit täydentävät toisiaan. (VNS 2/2026 vp) Suomen tavoitteena on Naton ja EU:n välisen yhteistyön tiivistyminen. (VNS 2/2026 vp)

Yhteistoimintakyvyn, puolustusvalmiuden, puolustuksellisen kyvyn, puolustuksen kriisinkestävyys ja kokonaisturvallisuuden mukaisen varautumisen sekä sisäisen turvallisuuden kehittämiseen edelleen vaaditaan kansallisten puolustusmenositoumusten toimeenpanoa ja EU:n rahoitusvälineitä. Myös Nato-liittolaisena Suomi korostaa EU:n keskinäisen avunannon (SEU 42 artiklan 7 kohta) ja yhteisvastuun (SEUT 222 artikla) merkitystä. (VNS 2/2026 vp)

Suomi tukee EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan vahvistamista ja edistää unionin turvallisuus- ja puolustusyhteistyön kehittämistä laaja-alaiseen ja konkreettiseen suuntaan maaliskuussa 2022 hyväksytyyn strategiseen kompassin mukaisesti. (VNS 3/2024 vp)

Suomelle on tärkeää, että EU keskittyy yhä enemmän jäsenmaiden puolustuksen ja sotilaallisten suorituskykyjen tukemiseen sekä Euroopan puolustusteollisen ja -teknologisen pohjan vahvistamiseen. Euroopassa täytyy myös jatkaa toimenpiteitä, joilla kehitetään keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä tulevaisuuden suorituskykyä. (VNS 3/2024 vp)

Venäjän pyrkimykset eivät rajoitu Ukrainaan, vaan se tähtää koko Euroopan turvallisuusjärjestyksen muuttamiseen. Vakautta edistävää vuoropuhelua voidaan käydä vasta sodan päättymisen jälkeen. Naton pelotteen ja puolustuksen kehittämisestä päättää vain liittokunta itse. Mahdollisen rauhan kestävyys edellyttää Euroopalta ja koko liittokunnalta pitkäkestoista panostusta pelotteeseen. Ukrainan asevoimat

ovat erityisen keskeisessä asemassa pelotteen luomisessa ja tuottavat turvallisuutta koko Euroopalle. Suomi painottaa tarvetta Ukrainan tukemiselle myös mahdollisen tulitauon tai rauhansopimuksen jälkeen. Ukraina tarvitsee lisäksi vahvaa puolustusteollista kykyä nopeuttaakseen varustautumistaan. Tässä keskeisessä osassa on Euroopan puolustusteollisen kyvykkyyden vahvistaminen sekä ukrainalaisen puolustusteollisuuden integroituminen ja syvenevä yhteistyö EU:n puolustusteollisuuden kanssa. (VNS 2/2026 vp)

Suomi korostaa, että hyökkäyksen kohteena oleva Ukraina päättää itse, millaisen ratkaisun se on osaltaan valmis hyväksymään. Euroopan turvallisuusjärjestystä laajemmin koskevista asioista ei voida sopia Euroopan ohi. Euroopan on tärkeää varautua turvallisuusjärjestystä koskevaan keskusteluun muodostamalla vahva yhtenäinen näkemys. Suomi toimii osaltaan kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan saavuttamiseksi yhdessä kumppaniensa ja liittolaistensa kanssa erityisesti EU:n, Naton, Ukrainaa tukevien maiden halukkaiden koalition ja erilaisten pienryhmien kautta. (VNS 2/2026 vp)

Suomi toimii EU:n ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisen yhteistyön syventämiseksi ja myös unionin kehittämiseksi globaalisti vahvemmaksi toimijaksi. EU:n tulee toimia vahvemmin ja strategisemmin arvojensa ja etujensa edistämiseksi muuttuneessa geopoliittisessa ympäristössä. EU:n kaikissa toimissa pyritään vahvistamaan sekä turvallisuutta että taloutta. EU:lla on myös monia niistä välineistä, joihin nykymaailmassa liittyy paljon tosiasiallista ei-sotilaallista valtaa, ja tärkeä rooli laajan turvallisuuden teemoissa sekä alueellisesti että temaattisesti. Maailman moninapaistuminen tarjoaa EU:lle mahdollisuuksia osoittaa johtajuutta. (VNS 2/2026 vp)

Suomi toimii aktiivisesti demokratian edistämiseksi ja puolustamiseksi unionissa ja sen naapurustossa korostaen demokratian tärkeyttä turvallisuuden peruskivenä. (VNS 2/2026 vp)

Kumppanuuksien rakentaminen kansallisesti ja EU:n kautta on turvallisuuspoliittinen toimi, jolla Suomi vahvistaa asemaansa. Suomi hakee kumppaneita, jotka ovat kiinnostuneita ylläpitämään sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää ja joiden kanssa Suomen kansallisten intressien edistäminen on mahdollista. (VNS 2/2026 vp)

Euroopan turvallisuusstrategia (alla olevat kannat ovat E-kirjeestä E 12/2026 vp)

Demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin kaiken toiminnan perusta. Suomi vaikuttaa aktiivisesti EU:n tulevaan turvallisuusstrategiaan. Suomi katsoo, että unionin sisäistä ja ulkoista turvallisuutta tulisi kehittää kokonaisvaltaisesti ja synergioita hyödyntäen. EU:n tulee vahvistaa kykyään vaikuttaa turvallisuusympäristöön myönteisesti. On tärkeää, että EU:lla olisi käytössään laaja ja tehokas keinovalikoima erityyppisten uhkien vähentämiseen ja torjumiseen.

Suomelle on keskeistä, että kansainvälinen järjestys pohjautuu sääntöihin, ei voimankäyttöön. Suomi vahvistaa monenkeskistä sääntöpohjaista järjestelmää. Suomi pitää tärkeänä, että strategiassa tulitaisiin huomioimaan keskeisesti Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset. Venäjä muodostaa pitkäkestoisen uhan EU:lle, sen jäsenvaltioille ja Natolle. Suomelle EU:n itäisen laidan etulinjamaana on tärkeää, että Venäjän pitkäkestoinen uhka säilyy EU:n strategisten linjausten lähtökohtana ja etenkin puolustusta ja ulkorajaturvallisuutta koskevien toimien perustana.

Vuonna 2025 annetut varautumisunionistrategia, sisäisen turvallisuuden strategia ja puolustuksen valkoinen kirja tulisi huomioida osana turvallisuusstrategiajavalmistelua johdonmukaisen lähestymistavan varmistamiseksi.

Turvallisuuden rakentamisessa tulee panostaa myös kumppanuus- ja liittolaissuhteiden tiivistämiseen. EU:n lähestymistavan tulee olla rakentava ja yhteistyölähtöinen.

Turvallisuusstrategiassa olisi tärkeää päivittää EU:n tavoitteita transatlanttisissa suhteissa, jotka ovat EU:lle tärkeitä sekä talouden, turvallisuuden että puolustuksen kannalta.

Suomi katsoo, että EU:n tulisi vahvistaa kykyään vastata laaja-alaisesti kriisitilanteisiin tarvittaessa myös itsenäisesti. Suomi suhtautuu avoimesti tästä käytävään keskusteluun.

Suomi katsoo, että ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden rajapintojen huomioiminen on edellytys unionin turvallisuuden kokonaisvaltaiselle kehittämiselle. Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajapinnat ovat merkityksellisiä mm. unionin ulkorajaturvallisuuden parantamisessa, terrorismin ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa ja laittoman maahantulon torjunnassa sekä hybridiuhkiin vastaamisessa.

Suomi korostaa Ukrainan vahvan tuen jatkumisen merkitystä myös Euroopan turvallisuuden kannalta, sillä Venäjän hyökkäyssodalla Ukraina on välitön vaikutus Euroopan turvallisuuteen.

Arktisen alueen turvallisuus vaikuttaa koko Euroopan turvallisuuteen ja se tulee integroida EU:n yhteiseen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan ja muihin relevantteihin poliittikkoihin. Arktisena maana Suomelle on tärkeää, että tulevassa turvallisuusstrategiassa tunnustettaisiin arktiseen turvallisuuteen liittyvät erityiskysymykset ja kiinnitettäisiin huomiota laajaan turvallisuuteen ml. rajaturvallisuuteen.

Suomelle olisi olennaista, että strategiassa huomioitaisiin arktisen alueen merkityksen vahvistuminen ja siihen liittyvät jaetut turvallisuusintressit. EU:n toimilla tulisi edistää arktista politiikkaa osana tätä kokonaisuutta sekä kansallista, että Natossa tehtävää työtä täydentäen ja tukien.

Suomelle on tärkeää se, että turvallisuusstrategiassa huomioitaisiin ja määriteltäisiin kattavasti siviili- ja puolustusviranomaiset ja niiden rooli sekä yhteistyö turvallisuuden varmistamisessa niin normaaliaikoina kuin häiriö- ja poikkeustilanteissa.

Suomi tukee EU:n ja Naton kumppanuuksien syventämistä, täydentäen kansallisia sekä Naton toimia koskien pelotteen ja puolustuksen vahvistamista arktisella alueella. Suomi painottaa EU:n puolustusaloitteissa arktiseen toimintaympäristöön soveltuvien sotilaallisten suorituskykyjen kehittämistä, sotilaallisen liikkuvuuden vahvistamista arktisella alueella sekä tilannekuvan vahvistamista.

Suomi pitää tärkeänä, että tulevassa EU:n turvallisuusstrategiassa olisi kokonaisvaltainen lähestymistapa, jossa huomioidaan EU:n strateginen kilpailukyky, ml. haitallisista riippuvuuksista irrottautuminen, kattavien kauppa- ja teknologiakumppanuuksien syventäminen, taloudellisen turvallisuuden vahvistaminen ja kriittisten raaka-aineiden saatavuus.

Asialista:

Lähi-idän kriisin geopolittiset vaikutukset
Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa
Euroopan turvallisuus

s. 8
s. 12
s. 17

Ulkoministeriö**TAVOITEMUISTIO**

ALA-10 Rautvuori Anna

13.5.2026

Asia

Lähi-idän kriisin geopoliittiset vaikutukset

Kokous/tapaaminen

EU:n ulkoministerien epävirallinen kokous (Gymnich) 27.–28.5.2026

Asiakirjat

EU/6/2026-UM-88 (Lähi-itä)

EU/156/2026-UM-4 (Intia)

EU/307/2025-UM-31 (Intia)

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Anna Rautvuori, ALA-10, anna.rautvuori@gov.fi, +358504283921

Essi Raitala, ALA-10, essi.raitala@gov.fi, +48508529626

Jaakko Koivusaari, ASO-20, jaakko.koivusaari@gov.fi, +358503436010

Pia Rantakangas, POL-10, pia.rantakangas@gov.fi, +358505644523

Heikki Karhu, POL-10, heikki.karhu@gov.fi, +358505602884

Heta Hassinen, EUA-20, heta.hassinen@gov.fi, +3585041135732

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

Ulkoministerit keskustelevat Lähi-idän kriisin geopoliittisista vaikutuksista EU:n ulkoministerien epävirallisessa kokouksessa (Gymnich) 27.-28.5.2026.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Lähi-idän tilanteeseen on määritelty muun muassa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa, ajankohtaiselonteossa ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksesta ja seuraavissa asiakirjoissa: UTP 1/2024 vp, UTPJ 11/2024 vp, UTPJ 8/2024 ja EU/307/2025-UM-32. Tavoitemuistion kokoukskohtaiset tavoitteet on kirjattu aiempien Lähi-idän tilanetta koskevien tavoitemuistioiden mukaisesti sovittaen niitä ajankohtaiseen tilanteeseen. Suomen kantoja EU-Intia-suhteisiin on määritetty mm. eduskuntaselvityksissä EU/307/2025-UM-31 ja EU/156/2026-UM-4.

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja (E 58/2023 vp).

Suomen näkemyksen mukaan EU:n tulee olla vahvempi geopoliittinen toimija, sillä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa yhdistettynä kiristyvään suurvaltakilpailuun on muuttanut Euroopan turvallisuusympäristöä nopeasti, merkittävästi ja pitkäkestoisesti. EU:n globaalia toimintakykyä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja kehittää johdonmukaisesti. Suomi tukee EU:n kumppanuuksien edistämistä EU:n globaalien roolin vahvistamiseksi sekä unionin intressien ja arvojen edistämiseksi (E 58/2023 vp).

Osana kansainvälistä yhteisöä Suomi jatkaa ponnisteluja vakauden lisäämiseksi Lähi-itään. Tämä on tarpeen myös laajempien kansainvälisten jännitteiden purkamiseksi. (VNS 3/2024 vp)

Suomi käy keskusteluita alueen maiden kanssa, koordinoi politiikkaansa tiiviisti kumppaniensa ja liittolaistensa kanssa ja korostaa, että kestävä ratkaisu löytyvät diplomatian, neuvottelujen ja kansainvälisen oikeuden kautta. Siviilejä ja siviili-infrastruktuuria tulee suojella kaikissa tilanteissa. (VNS 2/2026 vp)

Lähi-idän ja Persianlahden eskaloituneessa tilanteessa EU:n tulee pyrkiä aktiivisesti edistämään paluuta diplomaattiseen ratkaisuun yhdessä kumppaniensa kanssa. On tärkeää, että alueen maat, erityisesti Persianlahden maat, ovat tiiviisti mukana kaikissa ratkaisuissa.

Suomi näkee meriliikenteen kauttakulun turvaamisen Hormuzinsalmessa keskeisenä periaatteena ja intressinä niin kansainvälisen oikeuden näkökulmasta kuin kansainvälisen kaupan, energiansaannin ja ruokaturvan kannalta. Suomi on korostanut tarvetta hakea ratkaisuja diplomaattisin keinoin ja neuvottelujen kautta sekä kehottanut osapuolia pidättäytymään voimakeinojen käyttämisestä. Ratkaisujen on pohjauttava kansainvälisen oikeuden kunnioittamiseen.

Suomi osallistuu keskusteluihin erilaisista aloitteista, jotka tähtäävät Hormuzinsalmen liikenteen vapauttamiseen ja turvaamiseen. Suomi toivottaa tervetulleeksi erityisesti Britannian ja Ranskan pyrkimykset muodostaa laaja koalitio ratkaisujen hakemiseksi Hormuzinsalmen tilanteeseen. Poliittisten ja diplomaattisten toimien lisäksi Suomi tarkastelee mahdollisuuksia osallistua meriliikenteen turvaamiseen huomioiden kaikki asiaan vaikuttavat tekijät, mukaan lukien Suomen tarpeet ja velvoitteet Itämeren alueella.

Suomi katsoo, että EU:n ja Intian tulee toimia sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen tukena. Lähi-idän tilanteessa yhdistävä tekijä on pyrkimys pikaiseen de-eskalaatioon. Suomi pitää EU:n ja Intian yhteistyön syvenemistä hyödyllisenä myös vaihtoehtoisten toimitusketjujen turvaamisen osalta.

Suomi pitää EU:n ja Intian turvallisuus- ja puolustusalan yhteistyön tiivistämistä etujemme mukaisena. Esimerkiksi merellinen turvallisuus on teema, jossa intressimme ovat vahvasti yhteneväiset.

Suomi on tukenut EUNAVFOR ASPIDES -operaation perustamista ja pitänyt tärkeänä, että EU vahvistaa merellistä läsnäoloaan Punaisenmeren alueella meriturvallisuuden vahvistamiseksi sekä kauppamerenkulun ja EU:n intressien turvaamiseksi. Suomi katsoo, että operaatio edistää sekä kansainvälisen oikeuden toteutumista että EU:n kaupallisia, poliittisia ja strategisia intressejä, ja myös laajemminkin kansainvälisen yhteisön etuja. (UTP 1/2024 vp)

Suomi on tukenut ASPIDES-operaation mandaatin jatkamista 28.2.2027 saakka. Suomi tukee EU:n läsnäolon jatkumista Punaisenmeren alueella. (UTPJ 1/2026 vp)

3. NEUVOTTELUTILANNE

Keskustelussa ovat mukana Intian ja Saudi-Arabian ulkoministerit. Lähi-idän tilannetta on käsitelty ulkoasiainneuvostoissa säännöllisesti ja viimeisimmin 11.5.2026. Eurooppa-neuvosto hyväksyi Lähi-idän tilannetta (Iran, Gaza/Länsiranta, Libanon) käsittelevät päätelmät 19.3.2026.

4. TAUSTA

Yhdysvaltojen ja Iranin välinen tulitauko on voimassa, mutta molemmat osapuolet ovat rikkoneet sitä ajoittain iskuilla. Neuvottelut eivät ole edistyneet. Hankalimmat kysymykset ovat Iranin ydinohjelma ja ydinasekysymys sekä Hormuzinsalmi. Sota on luonut pitkäaikaista ja kauaskantoista epävarmuutta. Se on vaikuttanut laajasti koko kansainväliseen järjestelmään ja koskettaa myös Eurooppaa osin vaikeasti ennakoitavilla tavoilla, erityisesti talouden mutta myös turvallisuuden osalta. Sota on vienyt globaalia huomiota Venäjän hyökkäyssodalta Ukrainaa vastaan, tuonut Venäjälle taloudellista hyötyä öljyn

hinnan nousun myötä, sitonut liittolaistemme voimavaroja ja uhannut heikentää panostuksia Venäjän muodostamaan pitkäkestoiseen uhkaan vastaamiseksi. Sota heijastuu myös transatlanttisiin suhteisiin. Presidentti Donald Trumpin hallinto on arvostellut julkisesti eurooppalaisia liittolaisia tuen riittämättömyydestä. Energian hinnan nousu on vaikuttanut maailmantalouteen liikenne- ja logistiikkakustannusten sekä yleisen inflaatiopaineen kautta. Kriisin vaikutukset ovat näkyneet globaalisti myös kaupassa ja toimitusketjuissa, rahoitusmarkkinoilla sekä ruokaturvassa. Ruoan, lannoitteiden ja energian saatavuuden häiriintyminen saattavat johtaa jopa yhteiskunnalliseen levottomuuteen etenkin kehittyvissä maissa. Epävarmuus heijastuu myös finanssimarkkinoille ja teknologiateollisuuteen (helium, puolijohteet). Tilanteen jatkuessa Euroopan on syytä muiden kysymysten ohella huomioida kasvava terrorismin uhka sekä mahdolliset muuttoliikepainet.

Persianlahden maiden poliittinen merkitys alueen vakauttamisessa on keskeinen. Maiden tavoitteet ja keinot suhteessa Iraniin vaihtelevat. Ne korostavat, että niiden toiveet tulee huomioida tulevassa rauhansopimuksessa. Epävakaan alueellisen tilanteen vaikutukset Persianlahden maiden talouteen ja yhteiskunnalliseen kehitykseen ovat tuntuvia. Persianlahden maat ovat myös merkittäviä lannoitteiden ja alumiinin viejiä maailmanlaajuisesti. Saudi-Arabia jatkaa diplomaattisia ponnisteluja alueen vakauden palauttamiseksi. Vakaus, joka mahdollistaa taloudellisen ja yhteiskunnallisen kehityksen uudistusohjelma Vision 2030 mukaisesti on keskiössä. Lyhyellä aikavälillä Saudi-Arabian valtiontalous kasvaa öljyn hinnan nopean nousun ansiosta. Persianlahden maat pyrkivät vahvistamaan strategista itsenäisyyttään paikallisen tuotannon ja teknologian siirron kautta, kehittämällä omaa puolustusteollisuuttaan sekä vahvistamalla kumppanuuksia eri maiden kanssa. Tämä tarjoaa mahdollisuuden EU:lle vahvistaa rooliaan alueella. EU:lla on mandaatti neuvotella kahdenvälisistä strategisista kumppanuussopimuksista (SPA) tai vapaakauppasopimuksista (FTA) GCC-maiden kanssa. Arabiemiraattien kanssa neuvottelut vapaa-kauppasopimuksesta ja strategisesta kumppanuudesta on aloitettu, myös EU-Qatar SPA-neuvottelut ovat alkaneet. Seuraava EU:n ja GCC:n välinen huippukokous on määrä järjestää Riadissa syksyllä 2026.

Liikenne Hormuzinsalmessa on käytännössä pysähtynyt Iranin toimien sekä Yhdysvaltojen merisaarron vuoksi. Iran on jatkanut salmen sotilaallista valvontaa, vaikka yksittäisiä tankkereita ja LNG-aluksia on päästetty läpi. Jumissa salmessa on noin 800 alusta ja 20 000 merenkävijää. Tilanteeseen etsitään ratkaisuja. Britannia ja Ranska ovat pyrkineet aloitteensa kautta kokoamaan laajaa, maantieteellisesti kattavaa koalitiota merenkulun turvaamiseksi. Aloitteessa on tarkasteltu niin diplomaattisia keinoja (ml. vaikuttamistyö kahden- ja monenvälisesti, pakotteet, työ jumissa olevien merenkulkijoiden vapauttamiseksi sekä yhteistyö laivateollisuuden kanssa) kuin sotilaallisia ratkaisuja liikenteen turvaamiseksi. Suomi on osallistunut aloitteen puitteissa käytäviin keskusteluihin ja liittyi 19.4. pidetyn Ranskan presidentti Macronin ja Britannian pääministeri Starmerin koollekutsuman päämieskokouksen jälkeen julkilausumaan, jossa käsitellään keinoja Hormuzinsalmen tilanteen ratkaisemiseksi, ml. alueelle suunniteltavaa puolustuksellista sotilaallista operaatiota. Yhdysvallat on perustanut Hormuzinsalmen tilanteen ratkaisemiseksi Maritime Freedom Construct (MFC) -aloitteen, joka koostuu maan ulkoministeriön johtamasta diplomaattisesta raiteesta sekä Lähi-idästä vastaavan esikunnan (CENTCOM) johtamasta sotilaallisesta raiteesta. Yhdysvallat on kutsunut MFC:tä Britannian ja Ranskan johtamaa aloitetta täydentäväksi aloitteeksi.

EU:n ja Intian suhteet ovat syventyneet viime aikoina. Tammikuun huippukokouksessa vahvistettiin EU:n ja Intian välinen uusi kokonaisvaltainen strateginen kumppanuus. Huippukokouksen keskeisinä tuloksina esiin nousevat EU:n ja Intian välisen vapaakauppasopimuksen (FTA) neuvottelutuloksen vahvistaminen ja uuden turvallisuus- ja puolustuskumppanuuden solmiminen. Lähi-idän tilanne on merkittävä häiriötekijä Intialle. Intia on pyrkinyt tasapainoilemaan ulkopoliitikassaan niin, että se ei ole joutunut luopumaan yhdestäkään kumppanuudestaan. Intia on tuominnut Iranin iskut naapurimaihinsa, mutta yleisemmin käyttänyt maltillista retoriikkaa, ja kehottanut osapuolia rauhaan. Yhdysvaltain tai Israelin toimia ei ole julkisesti kritisoitu. Persianlahden maista UAE on Intialle tärkein ja läheisin. Intia on

kehittänyt suhdetta UAE:en erityisesti sen jälkeen, kun Saudi-Arabia ja Pakistan solmivat puolustusyhteistyösopimuksen syksyllä 2025. Puolet Intian tarvitsemasta raakaöljystä ja 60 % LNG:stä on tuotu Lähi-idästä. Lannoitteiden saatavuus on merkittävä huolenaihe. Pääministeri Modi on kehottanut kansalaisia polttoaineen säästeliääseen käyttöön. Merkitystä on myös 10 miljoonalla Lähi-idässä asuvalla intialaisella. Pakistanin rooli rauhanvälittäjänä herättää Intiassa huolta. Intia-Lähi-itä-Eurooppa-taloukskäytävällä (IMEC) voi toteutuessaan olla merkittäviäkin vaikutuksia kauppavaihdon ja huoltovarmuuden lisääntymiselle. Intia pitää aloitetta tärkeänä.

Ulkoministeriö

TAVOITEMUISTIO

ASO-30 Tuomas Sottinen

13.5.2026

Asia

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa

Kokous/tapaaminen

EU:n epävirallinen ulkoministerikokous (Gymnich) 27.-28.5.2026

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Tuomas Sottinen, ASO-30, tuomas.sottinen@gov.fi +358503291251

Vilma Peltonen, EUA-50, vilma.peltonen@gov.fi

Pia Rantakangas, POL-10, pia.rantakangas@gov.fi

Eeva Warro, KEO-70, eeva.warro@gov.fi

Maria Hyvönen, OIK-50, maria.hyvonen@gov.fi

Suvi Järvelä-Hagström, KPA-20, suvi.jarvela-hagstrom@gov.fi

Tapio Rantanen, VNEUS, tapio.rantanen@gov.fi

1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET

EU:n epävirallisessa ulkoministerikokouksessa 27.-28.5.2026 Limassolissa on esillä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja Ukrainalle annettavaan tukeen on määritelty muun muassa valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 3/2024 vp) ja ajankohtaisselonteossa (VNS 2/2026 vp) sekä seuraavissa asiakirjoissa: UTPJ 3/2021 vp, UTP 32/2022 vp, VNS 17/2022 vp, U 87/2022 vp, E17/2023 vp, UTP 41/2023 vp.; UTPJ 12/2024 vp., UJ47/2023, E52/2023 vp., E 31/2024 vp, UTP 12/2024, UTP 7/2025 vp, E 33/2025, E 108/2025 vp.

Suomen kantoja liittyen Venäjän keskuspankin pysäytettyihin varoihin on määritelty valtioneuvoston selvityksissä UTP 54/2023 vp, UTP 12/2024 vp, UTPJ 31/2024 vp, U 49/2024 vp, UTPJ 23/2025, E 106/2025 vp sekä E 107/2025 vp. Lisäksi kantoja Ukrainan tukivälineeseen on määritelty valtioneuvoston selvityksissä E 17/2023 vp ja U 36/2023 vp sekä Venäjään kohdistettuihin pakotteisiin UTP-selvityksissä (UTP 49/2024 vp UTPJ 27/2025 vp sekä UTPJ 7/2026 vp) sekä Ukrainan rahoitukseen ennakkovaikuttamisena EU:n tulevaan monivuotiseen rahoituskehikseen (2028-) liittyen (E 31/2024 vp, E 33/2025).

Suomen kantoja Ukrainan EU-polkuun on viimeksi määritelty komission vuoden 2025 laajentumispa-kettia koskeneessa valtioneuvoston selvityksessä E 98/2025 vp sekä ajankohtaisselonteossa VNS 2/2026 vp.

Suomi korostaa tarvetta jatkaa tukea Ukrainalle sekä lisätä painetta Venäjää kohtaan erityisesti pakotteiden ja tullien muodossa. Pakotteilla heikennetään Venäjän taloutta ja rajoitetaan Venäjän kykyä kehittää ja rakentaa sotilaallista voimaansa. On myös tärkeää vahvistaa yhteisiä keinoja puuttua Venäjän varjolaivastoon Venäjän energiatulojen pienentämiseksi ja varjolaivaston aiheuttamien merkittävien riskien torjumiseksi. (VNS 2/2026 vp) Suomi pitää tärkeänä täyden meripalvelukiellon lisäämistä venäläisen energian kuljetuksille. (UTPJ 7/2026 vp)

Suomi jakaa komission näkemyksen siitä, että viisumipolitiikkaan on tarve sisällyttää tehokkaita välineitä, joiden avulla voidaan reagoida kolmasmaasuhteiden vakavaan heikentymiseen, kuten kolmansien maiden vihamielisiin toimiin. Tältä osin tärkeä uudistus olisi viisumisäännöstöön sisällytettävä uusi kohdennettujen rajoittavien viisumitoimenpiteiden luokka. Tämä uudistus tarjoaisi mahdollisuuden vastata myös EU:n viisumisääntelyn keinoin esimerkiksi Venäjän laittoman hyökkäyssodan kaltaisiin uhkiin. (E 19/2026 vp)

Suomi tukee vankasti Ukrainan itsenäisyyttä, suvereniteettia ja alueellista koskemattomuutta. Suomi korostaa, että EU:n vahvaa poliittista, taloudellista ja sotilaallista tukea Ukrainalle sekä materiaaliapua ja humanitaarista apua Ukrainaan tulee jatkaa ja lisätä. (UTP 41/2023, UTPJ 12/2024) Suomelle on tärkeää, että EU:n tukea Ukrainalle jatketaan riittävällä tasolla ja että tukea pystytään toimittamaan nykyistä enemmän, nopeammin ja tehokkaammin. Suomi osallistuu myös Ukrainan jälleenrakennukseen. Suomi tukee EU:n Ukraina-suunnitelman (*Ukraine Plan*) toimeenpanoa Ukraina-tukivälineen (*Ukraine Facility*) avulla. EU:n on yhdessä kumppaniensa kanssa jatkettava tukeaan myös Ukrainan energiasektorille.

Venäjän siviileihin kohdistamien hyökkäysten jatkuessa Suomi korostaa, että EU:n tulee jatkaa toimia Ukrainan siviiliväestön suojelemiseksi ja vaatia kansainvälisen humanitäärisen oikeuden noudattamista.

Hallitusohjelman mukaisesti Suomi sitoutuu voimakkaasti tukemaan Ukrainaa ja sen jälleenrakentamista ja on avoin erilaisille rahoitusratkaisuille Ukrainan tukemiseksi. (E 73/2025 vp)

Suomi korostaa, että hyökkäyksen kohteena oleva Ukraina päättää itse, millaisen ratkaisun se on osaltaan valmis hyväksymään. Euroopan turvallisuusjärjestystä laajemmin koskevista asioista ei voida sopia Euroopan ohi. Euroopan on tärkeää varautua turvallisuusjärjestystä koskevaan keskusteluun muodostamalla vahva yhtenäinen näkemys. Suomi toimii osaltaan kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan saavuttamiseksi yhdessä kumppaniensa ja liittolaistensa kanssa erityisesti EU:n, Naton, Ukrainaa tukevien maiden halukkaiden koalition ja erilaisten pienryhmien kautta. (VNS 2/2026 vp)

Suomi painottaa tarvetta Ukrainan tukemiselle myös mahdollisen tulitauon tai rauhansopimuksen jälkeen. Ukraina tarvitsee lisäksi vahvaa puolustusteollista kykyä nopeuttaakseen varustautumistaan. Tässä keskeisessä osassa on Euroopan puolustusteollisen kyvykkyyden vahvistaminen sekä ukrainalaisen puolustusteollisuuden integroituminen ja syvenevä yhteistyö EU:n puolustusteollisuuden kanssa. (VNS 2/2026 vp)

Suomi katsoo, että on tärkeää liittää Ukrainan puolustusteollisuus Euroopan puolustuksen teknologiseen ja teolliseen pohjaan. Suomi kannattaa ukrainalaisten toimijoiden osallistumista EU:n puolustusteollisiin ohjelmiin. On tärkeää, että Ukraina jatkaa oikeusvaltion vahvistamiseen ja korruption kitkemiseen tärkeitä uudistuksia myös puolustuksen hallinnonalalla ja puolustusteollisuudessa. (E 33/2025 vp) Suomi tukee esitystä erillisestä Ukraina-yhteistyötä koskevasta pysyvän rakenteellisen yhteistyön (PRY) sitoumuksesta. (UTPJ 45/2025 vp)

Ukrainan selviäminen on koko Euroopalle merkittävä turvallisuuspoliittinen intressi, ja Suomi peräänkuuluttaa tasaisempaa taakanjakoa Ukrainaa tukevien valtioiden kesken. (VNS 2/2026 vp) Suomi on valmis tukemaan ja pyrkii hyödyntämään mahdollisia uusia yhteishankinta- ja rahoitusjärjestelmiä Ukrainan tukemiseksi niin EU:n kuin Naton yhteydessä. Suomi suhtautuu avoimesti aloitteisiin yhteistoiminnan lisäämiseksi Ukrainan puolustusteollisuuden kanssa. (UJ 47/2023) Suomi ottaa huomioon myös Naton Haagin huippukokouksen julistuksen, jossa liittolaiset antoivat sitoumuksen Ukrainan tuen jatkamisesta ja tuen sisällyttämisestä sovittuun puolustusmenotavoitteeseen.

Suomi tukee vahvasti Euroopan rauhanrahaston (European Peace Facility, EPF) käyttöä ja lisäpääomittamista Ukrainan tukemiseksi. EPF:n tulee tukea Ukrainan tarpeita vastaavan avun toimittamista mahdollisimman nopeasti ja tehokkaasti, ja myös tukimuotoja ja korvauserusteita tulisi arvioida tästä näkökulmasta. (UJ 47/2023)

Ukrainan asevoimat ovat erityisen keskeisessä asemassa pelotteen luomisessa ja tuottavat turvallisuutta koko Euroopalle. (VNS 2/2026 vp) Suomi on tukenut EUMAM Ukraine -operaation mandaatin jatkamista Ukrainan asevoimien tukemiseksi. Suomi tukee operaatiolle asetettua tehtävää koulutuksen tarjoamiseksi Ukrainan asevoimille sekä jäsenvaltioiden toiminnan koordinoimiseksi ja synkronoimiseksi Ukrainan asevoimien koulutuksen tuen osalta. Suomi katsoo, että Ukrainan tarpeiden tulee olla operaation suunnittelun ja toimeenpanon keskiössä. Suomi painottaa EU:n ja Naton tiivistä yhteistyötä ja EUMAM:n ja Naton NSATU-mission toimien täydentävyyttä. (UTPJ 33/2024 vp)

Suomi edellyttää, että Venäjän vastuu kansainvälisen oikeuden loukkauksista ja korvausvelvollisuus niistä aiheutuvista vahingoista toteutuu. (VNS 3/2024 vp) Suomi edistää kansainvälisiä toimia vastuuvelvollisuuden varmistamiseksi Ukrainaan kohdistuneesta hyökkäysrikoksesta sekä hyökkäyssodan yhteydessä tehdyistä muista kansainvälisen oikeuden vastaisista rikoksista. EU:n tulee valmistautua Venäjän Ukrainaa vastaan käynnistämän hyökkäyssodan seurauksiin ja olla valmis tarvittaviin toimenpiteisiin. Työtä tulee jatkaa, jotta hyökkäyssodan yhteydessä tehdyt vakavat kansainväliset rikokset eivät jää rankaisematta (E 57/2023 vp).

Suomi pitää tärkeänä vahvistaa EU:n satelliittikeskuksen (SatCen) tukea EU:n ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisessa päätöksenteossa sekä YTPP-operaatioiden ja kumppanimaiden tukemisessa. Suomi kannattaa keskuksen tiivistä yhteistyötä Euroopan avaruusjärjestön, EU:n avaruusohjelmavirasto EUSPAn, komission sekä muiden relevanttien EU-virastojen kanssa (UTP 27/2023 vp).

3. NEUVOTTELUTILANNE

EU:n ulkoministerit ovat keskustelleet Venäjän hyökkäyssodasta Ukrainassa tiiviisti. Edellisen kerran ministerit keskustelivat asiasta ulkoasiainneuvostossa 11.5.2026. Gymnich-keskustelussa keskeinen elementti on EU:n Venäjälle asettaman paineen vahvistaminen. Korkea edustaja Kallas on peräänkuuluttanut julkisuudessa keskustelua siitä, mitä EU haluaa Venäjä-suhteelta. Epävirallinen ulkoministerikokous ei tee päätöksiä.

4. TAUSTA

Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu viidettä vuotta. Eurooppalaiset johtajat ovat korostaneet Euroopan ja Ukrainan osallistumista Ukrainaa koskeviin neuvotteluihin. Eurooppa-neuvostossa 6.3.2025 yhteensä 26 jäsenmaata hyväksyi periaatteet, joista rauhan tavoittelussa on pidettävä kiinni. Euroopan johtajat painottavat myös tulitauon välttämättömyyttä.

Ukrainalle vuosiksi 2026–2027 myönnettävä 90 miljardin euron lainapaketti sekä EU:n 20. pakotepaketti hyväksyttiin 23.4. Komission on tarkoitus suorittaa lainan ensimmäinen maksuerä tämän vuoden toisen neljänneksen aikana. Uusin pakotepaketti sisältää tiukennuksia mm. Venäjän energia-alalle, rahoituspalveluihin ml. kryptovaluutat sekä uusia vienti- ja tuontikieltoja. Paketti sisältää lisäksi kirjauksen täydestä meripalvelukiellosta Venäjän öljykuljetuksille. Meripalvelukiellon käyttöön ottaminen edellyttää vielä neuvoston päätöstä. Viimeksi 11.5. ulkoasiainneuvosto hyväksyi lisäpakotteita tahoille, jotka ovat tukeneet tai osallistuneet ukrainalaisten lasten oikeuksiin kohdistuviin loukkauksiin, kuten lasten pakkosiirtoihin ja indoktrinaatioon.

Seuraava askel Ukrainan EU-jäsenyyksellä olisi avata virallisesti kaikki kuusi neuvotteluklusteria kaikkien jäsenmaiden yksimielisyydellä. Yhteislausunnossaan 23.4. komission puheenjohtaja von der Leyen, Eurooppa-neuvoston presidentti Costa sekä Ukrainan presidentti Zelenskyi peräänkuuluttivat osaltaan klustereiden avaamista ilman viivytystä sekä nostivat muun muassa esille Ukrainan toistaiseksi saavuttaman edistyksen uudistuksissa.

Ukraina ja Venäjä ovat käyneet Yhdysvaltain kanssa ja sen välityksellä tunnusteluita ja neuvotteluita rauhasta, tulitauosta ja muista kysymyksistä. Vuoden 2026 alussa neuvotteluja käytiin myös kolmikan-taformaattissa Yhdysvaltain johdolla Abu Dhabissa ja Genevessä. Neuvottelut ovat toistaiseksi hiljenty-neet, Yhdysvaltojen huomion keskittyessä Iraniin. Neuvotteluissa on päästy sopuun vain vankienvaih-dosta mutta ne eivät johtaneet kestäväan tulitaukoon, eikä Venäjän todellisesta neuvotteluhaluudesta ole ollut merkkejä. Presidentti Zelenskyi on viestittänyt olevansa valmis myös kahdenvälisiin neuvotte-luihin. Zelenskyi vaatii konkreettisia ja uskottavia turvallisuustakuita. Venäjä on pitänyt kiinni maksi-malistisista vaatimuksistaan. Ukraina on toistuvasti osoittanut halunsa kestäväan rauhaan sekä valmiu-tensa neuvotella aidosti ehdottomasta tulitauosta.

Britannian ja Ranskan johtaman halukkaiden koalition (*Coalition of the Willing, CoW*) päämieskokous 6.1.2026 Pariisissa totesi julkilausumassa turvallisuusjärjestelyitä rakennettavan seuraaville periaat-teille: 1) Yhdysvaltain johtama monitorointi- ja verifiointimekanismi 2) tuki Ukrainan asevoimille 3) monikansalliset joukot Ukrainan tukena, 4) sitoutuminen Ukrainan tukemiseen mahdollisessa Venäjän uuden hyökkäyksen tilanteessa, 5) sitoutuminen pitkäaikaiseen puolustusyhteistyöhön Ukrainan kanssa. Suomea kokouksessa edusti tasavallan presidentti Stubb.

Rintamatilanne on vakiintunut. Ukraina on tehnyt lennokeilla merkittäviä vastaiskuja Venäjällä sijaitse-viin sotilaallisiin kohteisiin ja strategiseen infrastruktuuriin kyeten kaukovaikuttamiseen. Ukrainan len-nokki-iskut ovat lisääntyneet Suomenlahden öljysatamiin maaliskuun lopulta alkaen. Iskuissa on käy-tetty suuria määriä drooneja, joita on harhautunut Venäjän häirinnän myötä myös Baltian maihin ja Suo-meen. Venäjällä 9.5. vietetyn voitonpäivän juhlallisuuudet jäivät ennakkotietojen mukaisesti aiempaa pienimuotoisemmiksi. Punaisella torilla järjestettyyn sotilasparaatin ei osallistunut sotilaskalustoa.

Ukrainan humanitaarinen tilanne jatkuu vaikeana. Venäjän hyökkäykset siviilikohteisiin lisääntyivät ja laajenivat merkittävästi vuonna 2025 ja aiheuttivat enemmän siviiliuhreja kuin minään aikaisempaa sotavuonna hyökkäyssodan alun jälkeen. Ukrainassa mennyt talvi oli koko sodan kylmin. Kuten edel-lisellä talvikaudella, Venäjä on jatkanut järjestelmällisiä hyökkäyksiä kriittiseen infrastruktuuriin, ml. energiainfrastruktuuriin vaikuttaen suoraan mm. lämmön, sähkön, veden ja muiden välttämättömien pal-veluiden saatavuuteen. Iskut jatkuvat intensiivisinä talvikauden jälkeenkin aiheuttaen siviiliuhreja. Eri-tyisesti etulinjan alueilla siviilit elävät hyvin vaikeissa olosuhteissa. Samaan aikaan humanitaarisella sektorilla nähtiin merkittäviä budjettileikkauksia vuoden 2025 aikana, erityisesti suurten avunantajien toimesta, mikä on johtanut avun tiukkaan priorisointiin. Ukrainassa arvioidaan olevan n. 10,8 miljoonaa ihmistä (n. 30 % väestöstä) humanitaarisen avun ja suojelun tarpeessa vuonna 2026, joista suurin osa on naisia, lapsia, vanhuksia sekä vammaisia henkilöitä. Tämä sisältää noin miljoona avuntarvitsijaa Venä-jän hallinnassa olevilla alueilla, missä humanitaarisen avun perille saaminen on lähes olematonta. Maan-sisäisiä pakolaisia on 3,7 miljoonaa ja 5,9 miljoonaa on rekisteröity pakolaisina ulkomailla. Vuonna 2026 arvioidaan 500 000 ihmisen lisää joutuvan jättävän kotinsa. Noin 36 % avuntarpeesta on katettu.

Venäjä on pakkosiirtänyt Ukrainan arvion mukaan jo yli 20 000 ukrainalaista lasta miehittämiltään Uk-rainan alueilta Venäjälle tai Valko-Venäjälle. Vain pieni osa lapsista on saatu palautettua. Ukraina ja Kanada puheenjohtavat yhdessä lasten palauttamiseksi koalitiota, johon Suomikin kuuluu. EU, Kanada ja Ukraina isännöivät ukrainalaislasten palauttamista edistävän kansainvälisen koalition korkean tason kokouksen Brysselissä 11.5.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet tukemaan Ukrainaa sotilaallisesti EUMAM Ukraine - operaation ja Euroopan rauhanrahaston kautta, sekä kahdenvälisen tuen kautta. Toukokuuhun 2026 mennessä EU:n ja jäsenmaiden yhteenlaskettu sotilaallinen tuki Ukrainaan on 75,2 miljardia euroa.

EUMAM Ukraine -operaatio tarjoaa perus- ja erikoiskoulutusta Ukrainan asevoimille sekä koordinoi EU-jäsenmaiden koulutustoimia vastauksena Ukrainan pyyntöön sotilaallisesta tuesta. Yli 90 000 ukrainalaista sotilasta on saanut koulutusta operaation alla. Operaatio toimii EU:n alueella ja sen mandaattia on jatkettu 15.11.2026 saakka. EUMAM-operaation mandaattia on esitetty kehitettävän edelleen Ukrainan tarpeisiin perustuen. Suomi on osallistunut EUMAM-koulutusoperaatioon 3.3.2023 alkaen.

Euroopan rauhanrahastossa (EPF) on allokoitu avustustoimipäätöksiä Ukrainan tukemiseksi noin 6,6 miljardin euron edestä, joista ei ole toistaiseksi saatu aikaan neuvoston päätöstä. Keskustelut neuvostossa ratkaisusta Ukrainan EPF-tuen jatkon osalta ovat kesken.

Ukrainalle annettavan sotilaallisen tuen vahvistamista käsitellään myös 19.3.2025 julkaistussa Euroopan puolustuksen valkoisessa kirjassa sekä sitä toimeenpanevassa, 19.11.2025 annetussa EU:n puolustusteollisuuden muutoksen tiekartassa, jossa painotetaan Ukrainan sodasta saatuja havaintoja ja korostetaan, että teknologian ja innovaatioiden hyödyntämistä on lisättävä osana puolustusvalmiuden kehittämistä. Valkoisessa kirjassa todetaan, että Ukrainan puolustusteollisuus tulee saada vahvasti osaksi eurooppalaista puolustusteollista pohjaa.

Suomi tukee EU:n siviilikriisinhallinnan EUAM Ukraina -operaatiota noin 20 asiantuntijalla. Operaatio antaa strategista neuvontaa ja käytännön tukea Ukrainan viranomaisille liittyen uudistusten toimeenpanoon EU:n standardien, hyvän hallinnon ja ihmisoikeuksien mukaisesti ml. Ukrainan EU-jäsenyysprosessia koskevat sitoumukset. EUAM Ukraina -operaation mandaatin laajentaminen hyväksyttiin toukokuun ulkoasiainneuvostossa. Tavoitteena on vahvistaa EU:n tukea edelleen Ukrainan siviiliturvallisuussektorille, yhteiskunnan kriisinsietokyvyille sekä edistää Ukrainan EU-jäsenyysprosessia.

Kattavan vastuuvollisuuden toteuttamiseksi Venäjän hyökkäyssodasta perustetaan Euroopan neuvoston yhteyteen Ukrainaan kohdistuvaa hyökkäysrikosta käsittelevä erityistuomioistuin ja kansainvälinen korvausmekanismi. Tuomioistuimen perustamiseen liittyvän sopimuskokonaisuuden valmistelu jatkuu Euroopan neuvoston puitteissa. Suomi on ilmoittanut aikomuksestaan liittyä tuomioistuimen perustamiseen liittyvään sopimukseen ja valmistelee kansallisia toimia tämän sopimuksen sekä korvausmekanismiin kuuluvan vaadekomission perustamissopimuksen hyväksymiseksi. Suomi tukee myös Kansainvälistä rikostuomioistuinta ja Eurojustia vastuuvollisuuden toteuttamiseksi vakavista kansainvälisistä rikoksista.

Tammikuussa 2026 julkaistun EU:n viisumipolitiikkastrategian mukaan komissio suunnittelee EU:n viisumisäännöstöön muutosehdotusta, jolla viisumisäännöstöön lisättäisiin mahdollisuus asettaa rajoittavia viisumitoimenpiteitä (kuten viisumien myöntämisen keskeyttäminen) kolmasmaasuhteiden vakavasti heikennyttyä. Uudistus tarjoaisi mahdollisuuden vastata EU:n viisumipolitiikan ja -sääntelyn keinoin kolmansien maiden vihamielisiin toimiin, kuten Venäjän hyökkäyssodan kaltaisiin uhkiin.

Ulkoministeriö

TAVOITEMUISTIO

POL-10 Katja Koskela

13.5.2026

Asia

Euroopan turvallisuus

Kokous/tapaaminen

EU:n ulkoministerien epävirallinen kokous (Gymnich) 27.–28.5.2026

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Heikki Karhu, POL-10, heikki.karhu@gov.fi , +358505602884Katja Koskela, POL-10, katja.koskela@gov.fiTapio Rantanen, VNK, tapio.rantanen@gov.fi**1. ESILLÄ OLEVAT KYSYMYKSET**

EU:n ulkoministerien epävirallisessa Gymnich-kokouksessa 27.-28.5.2026 keskustellaan Euroopan turvallisuudesta.

2. SUOMEN TAVOITE

Suomen kantoja on määritetty mm. valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittisessa selonteossa (VNS 3/2024 vp), valtioneuvoston ajankohtaiselonteossa ulko- ja turvallisuuspoliittisen toimintaympäristön muutoksesta (VNS 2/2026 vp) ja valtioneuvoston EU-avaintavoitteissa (E 58/2023 vp) sekä tulevaan Euroopan turvallisuusstrategiaan liittyen ”Vuoden 2026 ennakkovaikuttamispainopiste: puolustus ja rajaturvallisuus” -perusmuistiossa (E 12/2026 vp).

Suomen tavoitteena on globaalisti vahva ja toimintakykyinen Euroopan unioni, joka edistää jäsenvaltioidensa ja kansalaistensa turvallisuutta, hyvinvointia ja taloudellisia etuja. Demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin kaiken toiminnan perusta. (E 58/2023 vp)

Suomen näkemyksen mukaan EU:n tulee olla vahvempi geopoliittinen toimija, sillä Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa yhdistettynä kiristyvään suurvaltakilpailuun on muuttanut Euroopan turvallisuusympäristöä nopeasti, merkittävästi ja pitkäkestoisesti. EU:n globaalia toimintakykyä tulee tarkastella kokonaisvaltaisesti ja kehittää johdonmukaisesti. Suomi tukee EU:n kumppanuuksien edistämistä EU:n globaalien roolien vahvistamiseksi sekä unionin intressien ja arvojen edistämiseksi. (E 58/2023 vp)

Määräenemmistöpäätösten lisääminen EU:ssa on mahdollista vain rajatuilla ulko- ja turvallisuuspolitiikan osa-alueilla. Suomi korostaa perussopimuksien tarjoamia mahdollisuuksia hyödyntää rakentavaa pidättäytymistä. (E 58/2023 vp)

Yhdysvallat on Euroopan turvallisuuden kannalta keskeinen liittolainen, ja liittolaisuus rakentuu pitkäaikaisen ja moniulotteisen kumppanuuden pohjalle. Monella alalla Suomen yhteistyö Yhdysvaltojen kanssa on läheisempää kuin koskaan. Suomen tavoitteena on edelleen jatkaa pitkäjänteisesti Suomen ja Euroopan ulko- ja turvallisuuspoliittisia sekä taloudellisia etuja edistävän yhteistyön vahvistamista. (VNS 2/2026 vp)

Suomi painottaa Venäjän uhasta ja toimintaympäristön epävarmuudesta johtuen Euroopan valtioiden puolustusmenojen noston kiireellisyyttä. (VNS 2/2026 vp)

Keskeistä on vahvistaa eurooppalaisten valtioiden suorituskykyjä ja puolustusteollisuutta. Suomen ja Euroopan turvallisuuden kannalta tärkeää on todellinen puolustuskyvyn nosto, myös erilaisten suhdanteiden ja poliittisten painotusten ylitse. Suurilla eurooppalaisilla valtioilla on jatkossa entistä suurempi rooli Euroopan puolustuskyvyn toimeenpanossa. (VNS 2/2026 vp)

Vahva kansallinen puolustuskyky osana Naton yhteistä pelotetta ja puolustusta muodostaa Suomen turvallisuuden perustan. Suomi varautuu erilaisiin kehityskulkuihin kansallisesti ja osana Natoa ja EU:ta. (VNS 2/2026 vp)

Suomi korostaa EU:n vahvistuvaa roolia turvallisuudessa, puolustuksessa ja yhteiskunnan varautumisessa. EU:n ja Naton roolit täydentävät toisiaan. (VNS 2/2026 vp) Suomen tavoitteena on Naton ja EU:n välisen yhteistyön tiivistyminen. (VNS 2/2026 vp)

Yhteistoimintakyvyn, puolustusvalmiuden, puolustuksellisen kyvyn, puolustuksen kriisinkestävyiden ja kokonaisturvallisuuden mukaisen varautumisen sekä sisäisen turvallisuuden kehittämiseen edelleen vaaditaan kansallisten puolustusmenositoumusten toimeenpanoa ja EU:n rahoitusvälineitä. Myös Nato-liittolaisena Suomi korostaa EU:n keskinäisen avunannon (SEU 42 artiklan 7 kohta) ja yhteisvastuun (SEUT 222 artikla) merkitystä. (VNS 2/2026 vp)

Suomi tukee EU:n yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan vahvistamista ja edistää unionin turvallisuus- ja puolustusyhteistyön kehittämistä laaja-alaiseen ja konkreettiseen suuntaan maaliskuussa 2022 hyväksytyin strategisen kompassin mukaisesti. (VNS 3/2024 vp)

Suomelle on tärkeää, että EU keskittyy yhä enemmän jäsenmaiden puolustuksen ja sotilaallisten suorituskykyjen tukemiseen sekä Euroopan puolustusteollisen ja -teknologisen pohjan vahvistamiseen. Euroopassa täytyy myös jatkaa toimenpiteitä, joilla kehitetään keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä tulevaisuuden suorituskykyjä. (VNS 3/2024 vp)

Venäjän pyrkimykset eivät rajoitu Ukrainaan, vaan se tähtää koko Euroopan turvallisuusjärjestyksen muuttamiseen. Vakautta edistävää vuoropuhelua voidaan käydä vasta sodan päättymisen jälkeen. Naton pelotteen ja puolustuksen kehittämisestä päättää vain liittokunta itse. Mahdollisen rauhan kestävyys edellyttää Euroopalta ja koko liittokunnalta pitkäkestoista panostusta pelotteeseen. Ukrainan asevoimat ovat erityisen keskeisessä asemassa pelotteen luomisessa ja tuottavat turvallisuutta koko Euroopalle. Suomi painottaa tarvetta Ukrainan tukemiselle myös mahdollisen tulitauon tai rauhansopimuksen jälkeen. Ukraina tarvitsee lisäksi vahvaa puolustusteollista kykyä nopeuttaakseen varustautumistaan. Tässä keskeisessä osassa on Euroopan puolustusteollisen kyvykkyyden vahvistaminen sekä ukrainalaisen puolustusteollisuuden integroituminen ja syvenevä yhteistyö EU:n puolustusteollisuuden kanssa. (VNS 2/2026 vp)

Suomi korostaa, että hyökkäyksen kohteena oleva Ukraina päättää itse, millaisen ratkaisun se on osaltaan valmis hyväksymään. Euroopan turvallisuusjärjestystä laajemmin koskevista asioista ei voida sopia Euroopan ohi. Euroopan on tärkeää varautua turvallisuusjärjestystä koskevaan keskusteluun muodostamalla vahva yhtenäinen näkemys. Suomi toimii osaltaan kestävän ja oikeudenmukaisen rauhan saavuttamiseksi yhdessä kumppaniensa ja liittolaistensa kanssa erityisesti EU:n, Naton, Ukrainaa tukevien maiden halukkaiden koalition ja erilaisten pienryhmien kautta. (VNS 2/2026 vp)

Suomi toimii EU:n ulko-, turvallisuus- ja puolustuspoliittisen yhteistyön syventämiseksi ja myös unionin kehittämiseksi globaalisti vahvemiksi toimijaksi. EU:n tulee toimia vahvemmin ja strategisemmin arvojensa ja etujensa edistämiseksi muuttuneessa geopoliittisessa ympäristössä. EU:n kaikissa toimissa pyritään vahvistamaan sekä turvallisuutta että taloutta. EU:lla on myös monia niistä välineistä, joihin

nykymaailmassa liittyy paljon tosiasiallista ei-sotilaallista valtaa, ja tärkeä rooli laajan turvallisuuden teemoissa sekä alueellisesti että temaattisesti. Maailman moninapaistuminen tarjoaa EU:lle mahdollisuuksia osoittaa johtajuutta. (VNS 2/2026 vp)

Suomi toimii aktiivisesti demokratian edistämiseksi ja puolustamiseksi unionissa ja sen naapurustossa korostaen demokratian tärkeyttä turvallisuuden peruskivenä. (VNS 2/2026 vp)

Kumppanuuksien rakentaminen kansallisesti ja EU:n kautta on turvallisuuspoliittinen toimi, jolla Suomi vahvistaa asemaansa. Suomi hakee kumppaneita, jotka ovat kiinnostuneita ylläpitämään sääntöpohjaista kansainvälistä järjestelmää ja joiden kanssa Suomen kansallisten intressien edistäminen on mahdollista. (VNS 2/2026 vp)

Euroopan turvallisuusstrategia (alla olevat kannat ovat E-kirjeestä E 12/2026 vp)

Demokratia, oikeusvaltioperiaate sekä perus- ja ihmisoikeudet ovat unionin kaiken toiminnan perusta. Suomi vaikuttaa aktiivisesti EU:n tulevaan turvallisuusstrategiaan. Suomi katsoo, että unionin sisäistä ja ulkoista turvallisuutta tulisi kehittää kokonaisvaltaisesti ja synergioita hyödyntäen. EU:n tulee vahvistaa kykyään vaikuttaa turvallisuusympäristöön myönteisesti. On tärkeää, että EU:lla olisi käytössään laaja ja tehokas keinovalikoima erityyppisten uhkien vähentämiseen ja torjumiseen.

Suomelle on keskeistä, että kansainvälinen järjestys pohjautuu sääntöihin, ei voimankäyttöön. Suomi vahvistaa monenkeskistä sääntöpohjaista järjestelmää. Suomi pitää tärkeänä, että strategiassa tulitaisiin huomioimaan keskeisesti Venäjän hyökkäyssodan vaikutukset. Venäjä muodostaa pitkäkestoisen uhan EU:lle, sen jäsenvaltioille ja Natolle. Suomelle EU:n itäisen laidan etulinjamaana on tärkeää, että Venäjän pitkäkestoinen uhka säilyy EU:n strategisten linjausten lähtökohtana ja etenkin puolustusta ja ulkorajaturvallisuutta koskevien toimien perustana.

Vuonna 2025 annetut varautumisunionistrategia, sisäisen turvallisuuden strategia ja puolustuksen valkoinen kirja tulisi huomioida osana turvallisuusstrategiavalmistelua johdonmukaisen lähestymistavan varmistamiseksi.

Turvallisuuden rakentamisessa tulee panostaa myös kumppanuus- ja liittolaissuhteiden tiivistämiseen. EU:n lähestymistavan tulee olla rakentava ja yhteistyölähtöinen.

Turvallisuusstrategiassa olisi tärkeää päivittää EU:n tavoitteita transatlanttisissa suhteissa, jotka ovat EU:lle tärkeitä sekä talouden, turvallisuuden että puolustuksen kannalta.

Suomi katsoo, että EU:n tulisi vahvistaa kykyään vastata laaja-alaisesti kriisitilanteisiin tarvittaessa myös itsenäisesti. Suomi suhtautuu avoimesti tästä käytävään keskusteluun.

Suomi katsoo, että ulkoisen ja sisäisen turvallisuuden rajapintojen huomioiminen on edellytys unionin turvallisuuden kokonaisvaltaiselle kehittämiselle. Sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden rajapinnat ovat merkityksellisiä mm. unionin ulkorajaturvallisuuden parantamisessa, terrorismin ja kansainvälisen järjestäytyneen rikollisuuden torjunnassa ja laittoman maahantulon torjunnassa sekä hybridiuhkiin vastaamisessa.

Suomi korostaa Ukrainan vahvan tuen jatkumisen merkitystä myös Euroopan turvallisuuden kannalta, sillä Venäjän hyökkäyssodalla Ukrainaan on välitön vaikutus Euroopan turvallisuuteen.

Arktisen alueen turvallisuus vaikuttaa koko Euroopan turvallisuuteen ja se tulee integroida EU:n yhteiseen ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaan ja muihin relevantteihin politiikkoihin. Arktisena

maana Suomelle on tärkeää, että tulevassa turvallisuusstrategiassa tunnustettaisiin arktiseen turvallisuuteen liittyvät erityiskysymykset ja kiinnitettäisiin huomiota laajaan turvallisuuteen ml. rajaturvallisuuteen.

Suomelle olisi olennaista, että strategiassa huomioitaisiin arktisen alueen merkityksen vahvistuminen ja siihen liittyvät jaetut turvallisuusintressit. EU:n toimilla tulisi edistää arktista politiikkaa osana tätä kokonaisuutta sekä kansallista, että Natossa tehtävää työtä täydentäen ja tukien.

Suomelle on tärkeää se, että turvallisuusstrategiassa huomioitaisiin ja määriteltäisiin kattavasti siviili- ja puolustusviranomaiset ja niiden rooli sekä yhteistyö turvallisuuden varmistamisessa niin normaaliaikoina kuin häiriö- ja poikkeustilanteissa.

Suomi tukee EU:n ja Naton kumppanuuksien syventämistä, täydentäen kansallisia sekä Naton toimia koskien pelotteen ja puolustuksen vahvistamista arktisella alueella. Suomi painottaa EU:n puolustusaloitteissa arktiseen toimintaympäristöön soveltuvien sotilaallisten suorituskykyjen kehittämistä, sotilaallisen liikkuvuuden vahvistamista arktisella alueella sekä tilannekuvan vahvistamista.

Suomi pitää tärkeänä, että tulevassa EU:n turvallisuusstrategiassa olisi kokonaisvaltainen lähestymistapa, jossa huomioidaan EU:n strateginen kilpailukyky, ml. haitallisista riippuvuuksista irrottautuminen, kattavien kauppa- ja teknologiakumppanuuksien syventäminen, taloudellisen turvallisuuden vahvistaminen ja kriittisten raaka-aineiden saatavuus.

3. NEUVOTTELUTILANNE

Kyseessä on epävirallinen keskustelu Euroopan turvallisuuteen liittyen. Euroopan turvallisuuskysymyksiä sekä parhaillaan laadittavana olevaa Euroopan turvallisuusstrategiaa on käsitelty ulkoasiainneuvoston kokouksien yhteydessä 29.1.2026 ja 16.3.2026 järjestetyissä epävirallisissa keskusteluissa. Ulkoasiainneuvostossa 11.5. ulkoministerit saivat esittelyn Euroopan turvallisuusstrategiaan liittyvästä päivitetyistä uhka-analysistä.

4. TAUSTA

Suomelle EU- ja Nato-maista pisin itäraja tuo erityisiä turvallisuushaasteita. Merkittävin turvallisuustilannetta leimaava tekijä on Venäjän aggressiivinen ja imperialistinen toiminta sen pyrkiessä suurvalta-asemansa ja etupiirinsä palauttamiseen sekä alueensa laajentamiseen. Venäjä muodostaa pitkäkestoisen uhan euroatlanttiselle turvallisuudelle.

Euroopan turvallisuustilanteen kannalta keskeisin kysymys on viidettä vuotta jatkuva Venäjän hyökkäyssota. Ukrainan selviäminen on koko Euroopalle merkittävä turvallisuuspoliittinen intressi. Hyökkäyssodan lopputuloksella on suurta merkitystä niin Euroopan turvallisuusjärjestyksen tulevaisuuden kuin sääntöpohjaisen kansainvälisen järjestyksen kannalta. Suomen ja Euroopan turvallisuusintressien kannalta huono rauhansopimus lisäisi epävarmuutta, koettelisi lännen yhtenäisyyttä ja vaatisi erityistä varautumista. Venäjän pyrkimykset eivät rajoitu Ukrainaan, vaan se tähtää koko Euroopan turvallisuusjärjestyksen muuttamiseen. Taistelujen lakkaaminen Ukrainassa mahdollistaisi Venäjälle uudelleenvastautumisen.

Venäjän laaja-alainen vaikuttaminen Euroopassa on lisääntynyt. Kriittiseen infrastruktuuriin kohdistuneita kyber-, hybridi- ja sabotaasitoimia on havaittu laajasti Euroopassa. Toimet pyritään mitoittamaan

siten, että ne ovat kiistettävissä tai vaikeasti yhdistettävissä valtiolliseen toimijaan. Venäjä pyrkii testamaan Naton ja EU:n reagointikykyä ja yhtenäisyyttä, vaikuttamaan eurooppalaisten valtioiden päätöksentekoon, heikentämään tukea Ukrainalle sekä horjuttamaan kansalaisten turvallisuudentunnetta. Jännitteiden ja sotilaallisen läsnäolon lisääntyminen ja Venäjän vahingollinen käytös näkyvät yhä selvemmin myös Itämeren alueella. Venäjä hyödyntää ydinpelotettaan entistä häikäilemättömämmin strategisessa viestinnässä omien tavoitteidensa edistämiseksi.

EU:n luonne turvallisuus- ja puolustustoimijana on hyökkäyssodan aikana vahvistunut. EU:n vahva ja pääosin yhtenäinen reaktio Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa on osoittanut, että EU kykenee toimiin kriisitilanteissa. Samalla käynnissä on ripeä Euroopan oman puolustuksen ja turvallisuuden vahvistaminen. EU:ssa on otettu merkittäviä askeleita puolustuksen, turvallisuuden ja yhteiskunnan varautumisen aloilla Natoakin hyödyttävällä tavalla. Nykyisen komission kaudella EU:ssa on merkittävästi edistetty ja viety toimeenpanoon turvallisuuteen ja puolustukseen liittyvää työtä muun muassa puolustusvalmiuden ja puolustusteollisuuden osalta.

Naton ja EU:n välinen yhteistyö korostuu tilanteessa, jossa Eurooppa ottaa suuremman vastuun puolustuksestaan. EU:n ja Naton laaja-alainen ja toisiaan täydentävä yhteistyö on tarpeellista Naton pelotteen ja puolustuksen varmistamiseksi sekä liittokunnan suorituskykytavoitteiden saavuttamiseksi.

Transatlanttinen toimintaympäristön murros heijastuu Euroopan turvallisuuteen. Yhdysvaltojen nykyhallinnon politiikka on vauhdittanut pidemmän aikavälin kehitystä, jossa Eurooppa ja transatlanttisten suhteiden vahvistaminen eivät kuulu Yhdysvaltojen tärkeimpiin painotuksiin. Amerikka ensin -lähestymistavassa korostuvat transaktionaalisuus ja kansallisten etujen edistäminen, eikä läheisimmilläkään liittolaisilla ole välttämättä erityisasemaa. Yhdysvallat osoittaa myös aiempaa suurempaa valmiutta sotilaalliseen voimankäyttöön. Lisäksi nykyhallinto on osoittanut halunsa ottaa kantaa Euroopan valtioiden sisäpolitiikkaan. Nykyisen hallinnon julkaisemien kansallisten turvallisuus- ja puolustusstrategioiden mukaan Yhdysvaltojen painopiste on kotimaan turvallisuudessa ja läntisellä pallonpuoliskolla sekä indopasifisella alueella, Euroopan seurattessa tärkeysjärjestyksessä vasta näiden jälkeen.

EU:n yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka on avoin yhteistyölle sekä kansainvälisten organisaatioiden että kolmansien maiden kanssa. EU:n kumppanuuksilla voidaan vahvistaa EU:n globaalia roolia sekä edistää unionin intressejä ja arvoja. Lisäksi EU:n turvallisuus- ja puolustuskumppanuuksien kehittäminen on tärkeää Euroopan turvallisuudelle ja EU:n profiilille turvallisuus- ja puolustuspoliittisena toimijana. Yhteistyö kolmansien maiden kanssa ja monenvälisesti on tärkeä väline myös riskien hajauttamiseen. EU:n viimeaikaiset kauppasopimukset ja turvallisuus- ja puolustuskumppanuussopimukset ovat EU:lle tässä merkittävä edistysaskel. EU on solminut kahdenvälisen turvallisuus- ja puolustuspoliittisen kumppanuuden esim. Iso-Britannian kanssa toukokuussa 2025.

Euroopan turvallisuusstrategian (European Security Strategy) laadinta on parhaillaan käynnissä Euroopan komission ja Euroopan ulkoasiainhallinnon toimesta. Strategia on tarkoitus julkaista kesällä 2026 Naton huippukokouksen 7.–8.7. jälkeen tai syksyllä. Strategia koostuu kolmesta osasta: uhka-arvio (ei julkinen), strategia ja myöhemmin julkaistava toimeenpano-ohjaava tiekartta. Strategialla vastataan viimeaikaisiin geostrategisiin ja -poliittisiin muutoksiin. Strategiassa kiinnitetään huomiota erityisesti sisäisen ja ulkoisen turvallisuuden linkityksiin ja se pyrkii vetämään yhteen aiemmin tehtyä strategiatyötä. Suomi on laatinut strategiatyöhön vaikuttamiseksi neljä non-paperia (Suomen yleiset prioriteetit, taloudellinen turvallisuus, resilienssi ja kriisivalmius sekä puolustus). Strategiatyön rinnalla on aktivoitunut keskustelu myös SEU art. 42(7) eli yhteisen avunannon lausekkeen toimeenpanosta.